

ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Зважаючи на важливе місце сільського господарства в народногосподарському комплексі країни відмітимо, що його економічна безпека є одним із факторів національної та продовольчої безпеки. Економічна безпека має ряд складових, які сприяють її забезпеченню, проте особливу роль саме у сільському господарстві хотілося б приділити саме техніко-технологічній складовій, яка з огляду на прискорені темпи НТП набуває все більшої актуальності.

Проблемам забезпечення відповідного рівня техніко-технологічної безпеки сільськогосподарського виробництва присвячені праці Білоуської Я., Кравчука В., Саблука П., Сайка В, Погорілого В. та інших вчених і практиків сучасності. Наразі проведено багато досліджень у сфері техніко-технологічної безпеки підприємств, проте зважаючи на актуальність теми дослідження вважаємо доцільним поглибити вже існуючі знання, підкресливши значимість техніко-технологічної складової для забезпечення економічної безпеки сільськогосподарського виробництва в цілому.

Техніко-технологічна безпека залежить від рівня забезпечення підприємства технікою і технологіями. Її рівень, як правило, визначається схильністю і спроможністю суб'єкта господарювання до запровадження технічних і технологічних інновацій. В умовах постійно зростаючого рівня конкуренції на більшості ринків саме від інноваційної складової суттєво залежить рівень стабільності і безпеки підприємства в цілому [5, с. 83]. Саме тому, на нашу думку у динамічному зовнішньому середовищі конкурентоспроможності можна досягти за рахунок налагоджених на високому рівні техніко-технологічним бізнес-процесів, яку в свою чергу допоможуть сформувати підприємству стійку конкуренту перевагу, яку буде складно скопіювати конкурентам у короткостроковій перспективі.

Розвиток сільськогосподарського виробництва за сучасних умов господарювання визначається не лише кількістю технічних засобів, його продуктивністю, екологічністю та відповідністю світовим вимогам. На перший план сьогодні виходить наявність високо технологічних засобів які спроможні забезпечити технічні бізнес-процеси підприємства з урахуванням біологічних вимог рослин та тварин.

Наразі сільське господарство забезпечено сільськогосподарськими машинами лише на половину від їх реальної потреби. Готовність сільськогосподарської техніки (тракторів, комбайнів) до польових робіт залишається низькою – 0,59-0,77. Через технічні несправності та фізичне зношення щорічно не використовується 25-35% тракторів, комбайнів, інших машин, що призводить до розтягування агротехнічних строків виконання робіт і втрат 20–30% урожаю [3, с. 29] Більшість технічних засобів списується за умови неможливого їх відновлення, інша ж частина техніки відпрацювала вже по 2, а іноді і 3 амортизаційних строки.

Техніко-технологічна безпека напряму залежить від вітчизняного сільськогосподарського машинобудування особливо тоді, коли техніка власного виробництва не поступається за технічними характеристиками імпортній. Проте, ситуація на ринку сільськогосподарського машинобудування України на сьогоднішній день є не втішною. Навіть, якщо звернути увагу на те, що у 2012 р. було сформовано потужну галузь сільськогосподарського машинобудування, яка об'єднує понад 130 підприємств і конструкторських бюро.

За даними Державної служби статистики України сільськогосподарські підприємства не забезпечені технічними засобами вітчизняною виробництва. Тому для забезпечення ефективності діяльності, конкурентоспроможності та економічної безпеки підприємства використовують імпортну техніку. Перевагами такої техніки є висока продуктивність, якість та надійність, недоліком – дана техніка є дорогою. Так, на полях використовуються комбайни класу «John Deere», «Case» та ін., які за сезон можуть зібрати урожай на площі 1,5-2 тис. га, а комбайни «Дон», «Славутич», «Нива» – лише 250-300 га [4, с. 10]. Так, серед придбаних у 2015 р. тракторів найбільша питома вага тракторів зарубіжного виробництва – «Беларус» (35,6%), «John Deere» (9,6%), «МТЗ» (9,1%), «Case» (7,2%), «New Holland» (6,2%), повільно зростає питома вага тракторів вітчизняного виробництва «ХТЗ» (7,9%) [1]. Тому сьогодні гостро стоять питання перегляду існуючих заходів підтримки вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника ефективною та високопродуктивною технікою за доступною ціною.

Важливим напрямком розвитку техніко-технологічної безпеки й досі залишається державна

фінансова підтримка. Для підтримки сільськогосподарського виробництва у 2014 р. на рахунки сільськогосподарських підприємств (крім малих) фактично надійшло 211,9 млн.грн. прямих бюджетних дотацій і 11235,4 млн.грн. за рахунок податку на додану вартість. У цілому за 2014 р. підприємствами отримано майже 11,4 млрд.грн. бюджетних коштів, або 1347,7 тис.грн. у розрахунку на одне підприємство (у 2013 р. – 6,7 млрд.грн. і 730,5 тис.грн.) [1]. В розрахунку на все сільське господарство України це мабуть і невеликі кошти, проте хотілося щоб вони не «проїдалися», а були спрямовані на розвиток господарств. При чому, не просто на фізичне розширення обсягів діяльності, а на розширення на інноваційній основі. Також хотілося, щоб підприємства спрямовували кошти на техніко-технологічне озброєння, яке б допомогло їм забезпечити стійкі конкурентні переваги на ринку.

Одним з напрямків, який можна використовувати за відсутності фінансових ресурсів у необхідній кількості це створення сервісно-ремонтних кооперативів та кооперативів зі спільного використання сільськогосподарської техніки. Такі об'єднання створюються з метою спільного використання засобів праці, для розширення агробізнесу, поліпшення якості продукції та конкурентоспроможності підприємства в цілому, а також результатів господарської діяльності. Членство в кооперативі дає можливість фермерам використовувати дорогу високоякісну техніку і розподілити інноваційні ризики між членами кооперації. Фермери, які беруть участь у таких кооперативах набувають ряд конкурентних переваг, серед яких головними є: приріст продуктивності при використанні надійнішого, якіснішого обладнання за нижчою вартістю, поліпшення умов праці; краща якість кінцевого продукту при використанні продуктивніших технічних засобів; сприяння диверсифікації. Основними завданнями кооперативів зі спільного використання сільськогосподарської техніки є технічна підтримка сільськогосподарських товаровиробників, створенні тісних зв'язків між учасниками аграрного бізнесу, наданні консалтингових послуг своїм членам, проведенні дослідницької роботи, підтримці зв'язків із виробниками [2; 6, с. 48].

Забезпечення високого рівня протікання техніко-технологічних бізнес-процесів на сільськогосподарських підприємств можливо тільки за основи високорозвиненої техніко-технологічної бази. Досягнення високого рівня розвитку техніко-технологічної бази можна за рахунок: удосконалення форм та методів державної підтримки сільського товаровиробника; установа державного контролю за цінами на сільськогосподарську продукцію для зменшення розриву між сільськогосподарським та переробним виробництвом; розвитку вже започаткованого зв'язку між наукою та сільськогосподарським виробництвом (ознайомлення із інноваціями у сільськогосподарській діяльності), який реалізуються за допомогою інституту дорадництва; удосконалення сільськогосподарської кооперації, не тільки виробничої, а й обслуговуючої та спільного використання сільськогосподарської техніки; покращення механізмів отримання техніки у лізинг, розвиток можливостей у сфері фінансування лізингових операцій та залучення інвесторів; розвитку галузі сільськогосподарського машинобудування; сприяння всебічній підтримці техніко-технологічного розвитку на державному та регіональному рівнях.

Список літератури:

1. Аграрний сектор України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://agroua.net/statistics/statnews_t30_49791.html
2. Білоусько Т.Ю. Проблеми технічного забезпечення аграрних підприємств в контексті підвищення їх конкурентоспроможності / Т.Ю. Білоусько// Вісник НТУ «ХП». – 2013. – № 52 (1025). – С. 7-12.
3. Білоусько Я.К. Техніко-технологічне забезпечення сільського господарства // Я.К. Білоусько, Ю.Я. Лузан, В.Л. Товстопят// Економіка АПК. – 2009. – №12 – С. 29-33.
4. Єдина комплексна стратегія та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 роки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/system/files/>
5. Єлістратова Ю.О. Економічна безпека сільськогосподарських підприємств та її складові на макро- та макрорівнях / Ю.О. Єлістратова// Інноваційна економіка. – 2010. – №5. – С. 81-86.
6. Станко Г.В. Механізми покращення техніко-технологічної бази агропідприємств Буковини/ Г.В. Станко// Інноваційна економіка. – 2013. – 10(48). – С. 46-51.